

הלכות תפלה וברכת כהנים פרק יג

פרק יג

סדר תוכן קריאת התורה

השלמת התורה בשנה

א.

המנהג הפשוט בכל ישראל שמשלימין את התורה בשנה אחת.

מתחילין בשבת שאחר חג הסוכות, וקוראין בסדר "בראשית" (בראשית א':א').

בשניה, "אלה תולדות נח" (בראשית ו':ט').

בשלישית, "ויאמר י"י אל אברם" (בראשית י"ב:א').

וקורין והולכין על הסדר, עד שגומרין התורה בחג הסוכות.

ויש מי שמשלים את התורה בשלש שנים, ואינו מנהג פשוט:

ב.

עזרא תיקן להם לישראל שיהיו קוראין קללות שבספר ויקרא קודם עצרת,

ושבמשנה תורה קודם ראש השנה.

והמנהג הפשוט שיהיו קוראין "במדבר סיני" (במדבר א':א') קודם עצרת,

"ואתחנן" (דברים ג':כג) אחר תשעה באב, ו"אתם נצבים" (דברים כ"ט:ט') קודם

ראש השנה, ו"צו את אהרן" (ויקרא ו':ב') קודם הפסח בשנה פשוטה.

לפיכך יש שבתות שקוראין בשחרית שני סדרים, כגון "אשה כי תזריע"
(ויקרא י"ב:ב') ו"זאת תהיה תורת המצורע" (ויקרא י"ד:ב'), ו"אם בחקותי"
(ויקרא כ"ג:ו') ו"בהר סיני" (ויקרא כ"ה:א'), וכיוצא בהן, כדי שישלימו בשנה, ויקראו
אותם הסדרים בעונתן:

קריאת מנחה ב' וה'

ג.

מקום שמפסיקין בשבת בשחרית, שם קוראין במנחה, ובשני, ובחמישי,
ולשבת הבאה.

כיצד, שבת ראשונה קוראין בשחרית בסדר "בראשית", במנחה קורין
מ"אלה תולדות נח" עשרה פסוקים או יתר, וכן בשני, וכן בחמישי, וכן
לשבת הבאה בשחרית מתחילין מ"אלה תולדות נח" וקורא עד סוף הסדר.
ועל דרך זו קוראין כל השנה.

הפטרה

ומפטירין בכל שבת ושבת בנביא מעין שקראו בתורה:

ראש חדש

ד.

בראשי חדשים,

הראשון קורא שלשה פסוקים מפרשת "צו" (במדבר כ"ח:ב'),
והשני חוזר וקורא פסוק שלישי שקרא הראשון ושני פסוקים אחריו,
כדי שישיר בפרשה שלשה פסוקים,
והשלישי קורא שלשה פסוקים ששיר השני עם "וביום השבת" וכו'
(במדבר כ"ח:ט'),

והרביעי קורא "ובראשי חדשיכם" (במדבר כ"ח:יא').

ואם חל ראש חודש להיות בשבת, מוציאים שני ספרים בשחרית, אחד קוראין בו סדר אותה שבת, והשני קורא בו המשלים "וּבְרָאשֵׁי חֳדָשֵׁיכֶם".

ואם קרא ענין ראש חודש המפטיר - קורא.

ומפטירין "וְהָיָה מִדֵּי חֹדֶשׁ בַּחֲדָשׁוֹ" (ישעיהו ס"ו:כ"ג).

וראש חודש אב שחל להיות בשבת, מפטירין "חֲדָשֵׁיכֶם וּמוֹעֲדֵיכֶם שְׁנָאָה נִפְשִׁי" (ישעיהו א':יד).

וראש חודש שחל להיות באחד בשבת, מפטירין בשבת שלפניו "וַיֹּאמֶר לוֹ יְהוֹנָתָן מֵחֵר חֹדֶשׁ" (שמואל א' כ':ח) :

סדרי קריאה

ה.

כל העולה לקרות בתורה פותח בדבר טוב וחותר בדבר טוב.

אבל בפרשת "הַאֲזִינוּ" (דברים ל"א):

הַרְאֵשׁוֹן קוֹרֵא עַד "זְכוֹר יָמוֹת עוֹלָם" (דברים ל"ב:ז),

והשני מתחיל מ"זְכוֹר יָמוֹת עוֹלָם" עַד "יִרְכִּיבֶהוּ" (דברים ל"ב:ג),

והשלישי מ"יִרְכִּיבֶהוּ" עַד "וַיֹּרֶא י"י וַיִּנְאֹץ" (דברים ל"ב:ט),

והרביעי מן "וַיֹּרֶא י"י וַיִּנְאֹץ" עַד "לֹא חֲכָמוֹ" (דברים ל"ב:ט),

והחמישי מ"לֹא חֲכָמוֹ" עַד "כִּי אִשָּׁא אֶל שָׁמַיִם יָדִי" (דברים ל"ב:מ'),

והשישי מן "כִּי אִשָּׁא" עַד סוֹף הַשִּׁירָה:

1.

ולמה פוסקין בה בענינות אלו? מפני שהיא תוכחה, כדי שיחזרו העם בתשובה:

שמונה פסוקין שבסוף התורה מותר לקרות אותן בבית הכנסת בפחות מעשרה.

אף על פי שהכל תורה, ומפי משה מפי הגבורה הן, הואיל ומשמען שהן אחר מיתת משה, הרי נשתנו, ולפיכך מותר ליחיד לקרות אותן:

קללות שבתורת כהנים אין מפסיקין בהן, אלא אחד קורא אותן, מתחיל בפסוק שלפניהם ומסיים בפסוק שלאחריהם.

וקללות שבמשנה תורה, אם רצה לפסוק בהן, פוסק. וכבר נהגו העם שלא לפסוק בהן, אלא אחד קורא אותן:

קריאת המועדים

מפסיקין למועדות וליום הכיפורים וקוראין בענין המועד, לא בסדר השבת. ומשה רבינו תיקן להן לישראל שיהיו קוראין בכל מועד ענינו, ושואלין ודורשין בענינו של יום בכל מועד ומועד.

ומה הן קוראין?

בפסח - בפרשת המועדות שבתורת כהנים. וכבר נהגו העם לקרות ביום טוב ראשון "משכו" (שמות י"ב:כ"א), ומפטירין בפסח גלגל.

וביום טוב שני "שור או כשב" (ויקרא כ"ב:כ"ז), ומפטירין בפסח יאשיהו.

בשלישי "קדש לי" (שמות י"ג:ב'),

ברביעי "אם כסף תלוה את עמי" (שמות כ"ב:כ"ד),

בחמישי "פסל לך" (שמות ל"ד:א'),

בשישי "ויעשו בני ישראל את הפסח במועדו" (במדבר ט"ב),

ביום טוב אחרון ב"ויהי בשלח" (שמות י"ג:יז) עד סוף השירה, ומפטירין "וידבר דוד ליי" (שמואל ב' כ"ב:א) .

ובשמיני "כל הבכור" (דברים ט"ז:ט), ומפטירין "עוד היום בנוב לעמוד" (ישעיהו י"ל:ב) :

י.

בעצרת קוראין ב"שבעה שבועות" (דברים ט"ז:ט). ומנהג פשוט שקוראים ביום טוב ראשון "בחודש השלישי" (שמות י"ט:א), ומפטירין במרכבה, ובשני קוראין בפרשת מועדות, ומפטירין בחבקוק:

יא.

בראש השנה קוראין "ובחודש השביעי באחד לחודש" (במדבר כ"ט:א). ומנהג פשוט שקוראין ביום ראשון "וי"י פקד את שרה" (בראשית כ"א:א), ומפטירין "ויהי איש אחד מן הרמתיים" (שמואל א' א':א), ובשני קוראין "והאלהים נסה את אברהם" (בראשית כ"ב:א), ומפטירין "הבן יקיר לי אפרים" (ירמיהו ל"א:יט) :

יב.

ביום הכיפורים בשחרית קורין "אחרי מות" (ויקרא ט"ז:א), ומפטירין "כה אמר רם ונשא" (ישעיהו כ"ז:טו) .

במנחה קורין בעריות שבאחרי מות, כדי שיזכור ויכלם כל מי שנכשל באחת מהן ויחזור בתשובה,

והשלישי שקורא בתורה מפטיר ביונה:

בסוכות, בשני ימים הראשונים קורין בפרשת מועדות, ומפטירין ביום הראשון **"הנה יום בא לי"י** (זכריה י"ד:א'), וביום שני **"ויקהלו אל המלך שלמה"** (מלכים א' ח"ב:). .

וביום טוב האחרון קורין **"כל הבכור"** (דברים ט"ו:י"ט), ומפטירין **"ויהי ככלות שלמה"** (מלכים א' ח"ב:ד) .

ולמחר קורין **"וזאת הברכה"** (דברים ל"ג:א'), ומפטירין **"ויעמוד שלמה"** (מלכים א' ח"ב:ב), ויש מי שמפטיר **"אחרי מות משה"** (יהושע א':א') .

ובשאר ימות החג קוראין בקרבנות החג:

יד.

כיצד, בכל יום ויום מחולו של מועד קורא שתי פרשיות.

ביום השלישי, שהוא תחילת חולו של מועד, קורא הכהן **"וביום השני"** (במדבר כ"ט:י"ז), ולוי קורא **"וביום השלישי"** (במדבר כ"ט:כ'), וישראל קורא **"וביום השלישי"**, והרביעי חוזר וקורא **"וביום השני"** ו**"ביום השלישי"**.

וכן ביום הרביעי, שהוא שני של חולו של מועד, קורין **"וביום השלישי"** **"וביום הרביעי"** (במדבר כ"ט:כ"ג) על דרך זה:

טו.

ספר תורה השני

בכל יום ויום מימים טובים, וכן ביום הכיפורים, ובשבעת ימי הפסח, מוציאין שני ספרים בשחרית, האחד קורין בו תחילה ענינות אלו שאמרנו, והשני קורין בו קרבן אותו היום האמור בחומש הפקודים. והקורא ענין הקרבן הוא מפטיר בנביא:

בכל יום שמוציאין שני ספרים או שלשה, אם הוציאו זה אחר זה, כשמחזיר את הראשון אומר קדיש ומוציא השני, וכשמחזיר האחרון אומר קדיש. וכבר אמרנו שהמנהג הפשוט לומר קדיש אחר שקורא המשלים לעולם, ואחר כך מפטירין בנביא:

יז.

שבת שחלה להיות בחולו של מועד, בין בפסח בין בסוכות, קורין באותה השבת **"ראה אתה אומר אלי"** (שמות ל"ג"ב), ומפטירין בפסח **"העצמות היבשות"** (יחזקאל ל"ד:ד'), ואם היתה בתוך החג **"ביום בוא גוג"** (יחזקאל ל"ח:י"ח):

יח.

בחנוכה, ביום הראשון קורין מברכת כהנים עד סוף קרבן המקריב ביום הראשון, וביום השני קורין קרבן נשיא שהקריב בשני, וכן עד יום שמיני, קורין מיום השמיני עד סוף כל הקרבנות, עד סוף הסדר. ומפטירין בשבת של חנוכה בנרות זכריה. ואם היו שתי שבתות, מפטירין בשבת ראשונה בנרות זכריה ובשניה בנרות שלמה.

והקורא בענין חנוכה הוא שמפטיר בנביא:

פורים

בפורים קורין בשחרית **"ויבא עמלק"** (שמות י"ז:ח').

יט.

בתשעה באב, בשחרית קורין **"כי תוליד בנים"** (דברים ד':כ"ה), ומפטירין **"אסוף אסיפם"** (ירמיהו ח':ג').

ובמנחה קורין "ויחל משה" (שמות ל"ב:א) כשאר ימי התעניות.

ובשאר התעניות שאנו מתענים על מה שאירע לאבותינו, קורין בשחרית ובמנחה, הראשון קורא "ויחל משה" ארבעה פסוקין, וקורא השני והשלישי מ"פסל לך" (שמות ל"ד:א) עד "אשר אני עושה עמך" (שמות ל"ד:י).

ובתעניות שגוזרין אותן הציבור מפני הצרות, כגון בצורת ודבר וכיוצא בהן, קורין ברכות וקללות, כדי שישבו העם וייכנע לבבם כשישמעו אותם:

כ.

נהגו כל ישראל להיות מפטירין קודם לתשעה באב בשלש שבתות בדברי תוכחה.

שבת ראשונה מפטירין "דברי ירמיהו" וכו' (ירמיהו א':א),

שניה "חזון ישעיהו" (ישעיהו א':א),

שלישית "איכה היתה לזונה" (ישעיהו א':ב).

וכן, שבת שאחר תשעה באב מפטירין "נחמו נחמו עמי" (ישעיהו מ':א).

ומנהג פשוט בערינו להיות מפטירין בנחמות ישעיה מאחר תשעה באב עד ראש השנה.

ושבת שבין ראש השנה ויום הכיפורים מפטירין "שובה ישראל" (הושע י"ד:ב):

ד' פרשיות

כא.

ראש חדש אדר שחל להיות בשבת קורין בפרשת שקלים, ומפטירין ב"יהוידע הכהן" (מלכים ב' י"ג).

וכן, אם חל ראש חודש אדר להיות בתוך השבת, ואפילו בערב השבת, מקדימין וקוראין בשבת שלפניו בפרשת שקלים.

בשבת שניה קורין בפרשת "זכור" (דברים כ"ה:י"ז), ומפטירין "כה אמר י"י צבאות פקדתי" (שמואל א' ט"ו:ב').

ואי זו היא שבת שניה? כל שחל פורים להיות בתוכה, ואפילו בערב שבת. בשלישית קורין "פרה אדומה" (במדבר י"ט:ב'), ומפטירין "וזרקתי עליכם מים טהורים" (יחזקאל ל"ו:ב"ה).

ואי זו היא שבת שלישית? הסמוכה לרביעית. ברביעית קורין "החודש הזה" (שמות י"ב:ב'), ומפטירין "בראשון באחד לחודש" (יחזקאל מ"ה:י"ח).

ואי זו היא רביעית? כל שחל ראש חודש ניסן להיות בתוכה, ואפילו בערב שבת:

כב.

נמצאת אומר שפעמים תהיה הפסקה בין שבת ראשונה ושניה, או בין שניה ושלישית, ופעמים תהיה שתי הפסקות, בין ראשונה ושניה ובין שניה ושלישית, אבל בין שלישית לרביעית אין מפסיקין:

כג.

כל פרשה מארבע פרשיות האלו אחד קורא אותה בספר שני, אחר שקוראין סדר אותה שבת בספר שהוציאו ראשון.

חל ראש חודש אדר להיות בשבת, והיה סדר אותה שבת "ואתה תצוה" (שמות כ"ז:ב'), קורין שישה מ"אתה תצוה" עד "ועשית כיור נחושת" (שמות ל"ח:ח), והשביעי חוזר וקורא מ"כי תשא" (שמות ל"ב:ב') עד "ועשית כיור נחושת".

ואם היה סדר אותה שבת "כי תשא" עצמה, קורין ששה מ"כי תשא" עד "ויקהל" (שמות ל"ה:א'), והשביעי חוזר וקורא בספר שני מ"כי תשא" עד "ועשית כיור נחושת":

ראש חודש אדר שחל להיות בשבת, מוציאים שלשה ספרים, אחד קורין בו בסדר היום, והשני קורין בו ענין ראש חודש, והשלישי קורין בו "כי תשא".
וכן ראש חודש ניסן שחל להיות בשבת, קורין סדר היום באחד, וענין ראש חודש בשני, ו"החודש הזה" (שמות י"ב:ב') בשלישי:

ראש חודש טבת שחל להיות בשבת, מוציאים שלשה ספרים, הראשון קורין בו סדר היום, והשני קורין בו ענין ראש חודש, והשלישי קורין בו ענין חנוכה.
חל להיות באמצע השבת, שלשה קורין בענין ראש חודש, והרביעי קורא ענין חנוכה:

שנים מקרא ליחיד

אף על פי שאדם שומע כל התורה כולה בכל שנתו בציבור, חייב לקרות לעצמו בכל שבוע ושבוע סדר של אותה שבת שנים מקרא ואחד תרגום.
ופסוק שאין לו תרגום קוראהו שלשה פעמים, עד שישלים פרשיותו עם הציבור: